

Razumkov
centre

УКРАЇНА: ВІД ВІЙНИ ДО МИРУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ

Аналітичні оцінки
Липень 2025

I.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНА: ГОЛОВНІ ПОДІЇ, ПРОЦЕСИ, ТЕНДЕНЦІЇ

Окремі події липня 2025 р., що відбулися далеко за межами театру бойових дій, дають підстави для обережних очікувань, якщо не переломного моменту в перебігу російсько-української війни, то його наближення з огляду на зміну позиції одного з ключових міжнародних гравців. Протягом останніх двох тижнів місяця Президент США Д. Трамп радикально змінив риторику стосовно шляхів і термінів мирного врегулювання, оголосивши спочатку 50-денний, а згодом 10-денний дедлайн припинення вогню. Водночас залишаються відкритими щонайменше два питання: по-перше, чи буде зміна риторики Д. Трампа підкріплена дієвими політичними, економічними та військовими рішеннями та, по-друге, чи достатньо у США «козирів» для переконання кремля у безперспективності продовження війни, а Пекіну та Нью-Делі – у невігідності подальшої прямої чи опосередкованої підтримки росії.

Попри вагу міжнародних факторів впливу на перебіг російсько-української війни, визначальним чинником залишається ситуація на театрі бойових дій, де триває повзучий і виснажливий наступ російських військ, які продовжують утримувати ініціативу, але не спромоглися розвинути тактичні успіхи до рівня оперативно-стратегічних результатів протягом минулого місяця.

БОЙОВІ ДІЇ

Протягом другого місяця активної фази літньої наступальної кампанії, загальна стратегічна ситуація на театрі бойових дій не зазнала кардинальних змін. Хоча інтенсивність бойових дій залишалася на доволі високому рівні, зафіксоване незначне, але поступове зменшення середньодобової кількості бойових зіткнень протягом місяця (зі 186 у першій декаді до 171 – в останній), та порівняно з двома попередніми місяцями (зі 184-186 до 178). При цьому, дещо зменшилися показники

бойових втрат у живій силі противника, але збереглися темпи окупації на рівні червня (564 кв. км). Однією з причин зменшення російських втрат є чергове тактичне нововведення – «мікроштурмові» групи у складі 2-3 осіб, які здійснюють не стільки штурмові дії, як прихований вихід на передові позиції та проникнення між бойовими позиціями української оборони.

Протягом липня зберігалася тенденція до нарощування масштабів російських повітряних атак по всій території України. Збільшення кількісних показників, технологічні удосконалення та постійна адаптація тактики застосування російських засобів ураження становить дедалі більшу проблему для протидії цій загрозі за допомогою традиційних засобів ППО. У липні росіяни застосували 6 298 дронів-камікадзе та дронів-приманок (Shahed-136/Гербера/Пародія), що на 8,6% більше, ніж у червні (5 412), а протягом січня-липня 2025 р. російські військові залучили близько 29 тис. **далекобійних дронів**, що в 11 разів більше, ніж за аналогічний період 2024 р.

Об'єктом регулярних російських повітряних ударів стали територіальні центри комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП). Лише за один тиждень із 30 червня по 7 липня, російські дрони вразили п'ять об'єктів ТЦК у різних містах України. Очевидно, що серія ударів по ТЦК переслідує більш різнопланову мету ускладнення і без того критичної ситуації зі здійсненням мобілізаційних заходів, ніж знищення приміщень та документації. Окрім безпосередньої шкоди, російські удари спрямовані на створення морально-психологічного ефекту фізичної небезпеки та підсилення ефективності антимобілізаційної кампанії (не без пасивної або ж активної участі самих українців). Відповідний інформаційний супровід спрямований на створення в середовищі «ухилянтів» позитивного сприйняття та виправдання

дій агресора, який, **начебто, захищає їх від «людоловов-угнетателів».**

МИРНИЙ ПРОЦЕС

23 липня відбувся **третій у 2025 р. раунд перемовин Україна-рф** у Стамбулі. Українська сторона анонсувала три ключові теми перемовин: повернення полонених; повернення незаконно вивезених до рф дітей; підготовка зустрічі на рівні лідерів. Натомість кремль виніс на порядок обговорення меморандумів, якими сторони обмінялися під час попередньої зустрічі, та які містять «діаметральну протилежність» положення, а тому зустріч на рівні лідерів поки не на часі. Зустріч, що тривала менше однієї години, очікувано не принесла жодних результатів із точки зору перспектив завершення війни, оскільки очевидною метою російської сторони була демонстрація для Д. Трампа «прогресу» в перемовинах, щоб уникнути обіцяних ним каральних заходів.

Оголошений 14 липня Д. Трампом **50-денний «ультиматум»** для завершення російсько-української війни був прийнятий, в т. ч. кремлем, радше як згода на продовження російськими військами активної фази літньої наступальної кампанії, ніж як **поворотний момент у завершенні війни**. Однак, вже 28 липня Президент США заявив під час зустрічі з Прем'єр-міністром Великої Британії К. Стармером про **новий дедлайн для путіна** стосовно укладання перемир'я. Встановлений Д. Трампом термін спливає 8 серпня.

ПОЛІТИЧНІ РІШЕННЯ ТА ДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

22 липня Верховна Рада **ухвалила**, а Президент В. Зеленський у той же день **підписав закон**, яким фактично ліквідувалася незалежність антикорупційної інфраструктури (Національного антикорупційного бюро та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури). Ці дії влади, що супроводжувалися сумнівною аргументацією їх необхідності, викликали бурхливу **реакцію суспільства**, в т. ч. у формі масових протестів по всій Україні — вперше після початку широкомасштабного вторгнення та всупереч обмеженням режиму воєнного стану. **«Серйозні занепокоєння»** та «стурбованість» міжнародних партнерів України містять потенційну

загрозу важких наслідків не лише для без того й **проблемного процесу євроінтеграції**, але й для обороноздатності та функціонування держави в умовах великої війни в разі припинення зовнішнього фінансування. Слід зазначити, що витрати на оборону та безпеку наразі складають близько 59% загального фонду бюджету України.

Відбулися **реструктуризація та кадрові перестановки** в українському уряді, у т. ч. в Міністерстві оборони, яке очолив вже колишній Прем'єр-міністр Д. Шмигаль, а колишній Міністр оборони Р. Умеров став секретарем РНБО України (також залишився головою української делегації на перемовинах із росією). Міноборони під керівництвом Д. Шмигалья має перебрати на себе повноваження та функції колишнього Мінстратегпрому, останній керівник якого, **Г. Сметанін**, знову очолив Укроборонпром.

Запущено програму «Test in Ukraine» від Brave1, що дає змогу тестувати новітні розробки в бойових умовах. Українська державна група з інвестицій в озброєння та закупівель **Brave1** запропонувала іноземним виробникам здійснення випробувань зброї та товарів військового призначення у реальних умовах війн. Іноземним компаніям необхідно буде надіслати свою продукцію в Україну та провести онлайн-тренінги з її використання для українських військових, які здійснюють практичне застосування та підготовку відповідних звітів за результатами випробувань.

МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ (ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ)

На тлі зростаючого рівня протистояння між росією та Заходом, а також періодичного ядерного шантажу з боку путіна та його оточення, відбулася низка міжнародних подій та заяв, що можуть свідчити про радикальну зміну західної політики стосовно росії, а саме переходу до політики «деескалації через умиротворення» та до «ескалації заради деескалації». Так, Президент США Д. Трамп (начебто), у відповідь на чергові войовничі заяви Д. Медведєва, оголосив про **передислокацію двох атомних субмарин** у напрямку російських кордонів. Раніше стало відомо про ймовірне доставлення американських тактичних ядерних боєприпасів B61-12

на територію Великої Британії (вперше з 2008 р.). За повідомленнями [Bloomberg](#), 16 липня спеціальний літак С-17 ВПС США здійснив переліт із бази зберігання ядерної зброї у штаті Нью-Мексико на авіабазу в м. Лейкенгіт (Велика Британія). Політ виконувався з увімкненою системою ідентифікації, що, на думку експертів, може свідчити про наміри США дати сигнал кремлю про нарощування ядерного потенціалу в Європі, попри відсутність офіційних коментарів. Раніше (у червні) Велика Британія оголосила про придбання винищувачів F-35A, здатних нести ядерні бомби B61-12.

Протягом липня тривав процес консолідації європейських зусиль зі зміцнення власних оборонних спроможностей. 10 липня лідери Великої Британії, Франції та Німеччини підписали [широкомасштабний договір](#) про взаємну оборону, економічне співробітництво та партнерські відносини, а також була укладена [домовленість про «ядерну співпрацю та координацію»](#) між Великою Британією та Францією. 17 липня Канцлер Німеччини Ф. Мерц і Прем'єр-міністр Великої Британії К. Стармер підписали [всеохопний договір](#) про співпрацю з особливим акцентом на безпеку та оборонну співпрацю. Слід зазначити, що ці держави є лідерами «коаліції охочих», спрямованої на підтримку України у протистоянні російській агресії, створеній у відповідь на ослаблення американської участі. Незабаром ця коаліція отримає офіційний статус та матиме офіційну штаб-квартиру в Парижі.

10 липня Велика Британія та Франція також домовилися про [створення штаб-квартири «коаліції охочих»](#) для координації ймовірного розміщення європейських військ в Україні після припинення вогню. В контексті рішення про створення багатонаціонального штабу (за участі 30 міжнародних партнерів), були окреслені майбутні завдання «коаліції охочих»: відновлення сухопутних військ України, їхнє переформування та посилення; відновлення безпеки повітряного простору та акваторії Чорного моря.

21 липня відбулося чергове засідання контактної групи у форматі [«Рамштайн»](#). За підсумками зустрічі стало відомо про практичну підтримку окремими учасниками ініційованого США нового механізму закупівлі американських озброєнь для України спільно з НАТО.

[Китай](#), схоже, остаточно визначився у своїй позиції стосовно російсько-української війни, покінчивши з іграми у «нейтрального миротворця» та продемонструвавши свої реальні пріоритети. За повідомленнями [South China Morning Post](#), голова МЗС Китаю Ван Ї «заявив головному дипломату ЄС, що Пекін не хоче програшу росії в Україні, оскільки побоюється, що після цього Сполучені Штати зосередять усю свою увагу на Китаї».

РОСІЯ

Відповіддю кремля на «ультиматуми» Д. Трампа стала серія жорстоких повітряних ударів по цивільних об'єктах на території України та незмінна риторика про [«позитивну динаміку»](#), готовність воювати скільки потрібно та впевненість у власній правоті та [непереможності](#), а також [погрози ядерною зброєю](#).

Отже, аналіз найбільш важливих подій, політичних заяв та рішень дозволяє зробити наступні висновки:

- ✓ зміна риторики Д. Трампа дає підстави для обережних очікувань стосовно наближення переломного моменту в перебігу російсько-української війни, з огляду на зміну позиції одного з ключових міжнародних гравців;
- ✓ перехід Білого дому від політики «деескалації через умиротворення» до «ескалації заради деескалації» суттєво підвищує ризики прямої конфронтації та незапланованого військового інциденту між росією та країнами заходу у короткотерміновій перспективі;
- ✓ оборонні спроможності Європи знають структурних, якісних і кількісних змін у напрямі поступового набуття більшої самостійності. Своєю чергою, цей процес позитивно впливає на обсяги та темпи надання допомоги Україні;
- ✓ доволі висока, але відносно стабільна, інтенсивність бойових дій протягом двох місяців активної фази російського наступу з поступовим зниженням кількості бойових зіткнень у другій половині липня може бути свідченням виснаження наявного наступального потенціалу російських військ.

II. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

Події та процеси в липні 2025 р. мали різноспрямований вплив на політику України на світовій арені, на її зовнішньополітичне становище. Спостерігалась конфліктність у різних регіонах, тривала геоекономічна турбулентність, пов'язана як з несприятливими глобальними чинниками, так і з продовженням тарифного «пресингу» США. У відносинах Києва і Вашингтона, попри певні позитивні тенденції, поки що зберігалася нестабільність. Країна-агресор посилила терор проти України, блокуючи мирний переговорний процес. Своєю чергою, деякі кроки української влади всупереч проєвропейському курсу викликали критичну зовнішню і внутрішню реакцію.

МІЖНАРОДНІ ПРОЦЕСИ ТА ПОДІЇ

Фактор США на світовій арені. У липні набула обертів окреслена в попередніх моніторингах агресивна тарифна політика США. Д. Трамп заявив про плани оприлюднити нові тарифні ставки щодо 150 країн світу. Правовим фундаментом нової економічної політики став ухвалений в липні «великий і чудовий закон» – One Big Beautiful Bill Act (ОБВВА).

Певною мірою вдалося мінімізувати конфліктність економічних відносин Вашингтона і Брюсселя через укладення 27 липня рамкової торговельної угоди США-ЄС, яку неоднозначно оцінили в країнах Євросоюзу. Водночас Держдеп США звинуватив Європу в утисках свободи слова і цензурі через запровадження обмежень і штрафів щодо американських комунікаційних мереж.

Паралельно з тарифним «наступом» США продовжили процес згортання участі у міжнародних інституціях і гуманітарних програмах. Білий дім **заявив** про вихід США з ЮНЕСКО, бо членство в цій організації «не відповідає національним інтересам». А 24 липня Президент США підписав **закон** про скорочення на \$9 млрд запланованих бюджетних витрат на громадське теле- і радіомовлення та програми міжнародної допомоги (цей крок матиме критичне

значення з огляду на те, що США є найбільшим донором гуманітарної допомоги у світі – їхня доля складає близько 38% усіх внесків до ООН).

Українсько-американські відносини. Попри активні комунікації на різних рівнях, у відносинах Києва і Вашингтона спостерігалась нестабільність. На початку липня, за ініціативою керівництва Пентагону, США **призупинили** постачання важливих для України високоточних боєприпасів, але згодом американська сторона виправила ситуацію і надіслала ряд позитивних сигналів. Зокрема, у липневому засіданні групи «Рамштайн» взяв участь Міністр оборони США П. Гегсет і була висунута ініціатива закупівлі НАТО американської зброї для України. Своєю чергою, спецпредставник Президента США К. Келлог взяв участь у засіданні «коаліції охочих» у Римі 10 липня. Паралельно започатковані міжурядові перемовини щодо угоди про залучення американських інвестицій у виробництво безпілотників в Україні. 23 липня Держдеп США **підтримав** продаж Україні військової техніки (засоби ППО) на суму \$322 млн. Також тривають американо-німецькі перемовини про поставки в Україну комплексів Patriot.

Отже, є підстави говорити про деякі обнадійливі тенденції у позиціюванні керівництва США на українському напрямі. Але питання чи конвертуються вони (ці тенденції) у стабільну і послідовну політику солідарності та підтримки України – залишається відкритим.

Переговорний процес щодо припинення війни в Україні. Київ здійснював інтенсивний діалог з американською стороною та країнами-партнерами щодо стану і перспектив перемовин з росією. 14 липня 2025 р. під час зустрічі з Генсеком НАТО М. Рютте американський Президент **заявив**, що США запровадять жорсткі санкції проти росії, якщо протягом 50 днів не буде досягнуто домовленості про мир. Згодом, 29 липня Д. Трамп цей дедлайн скоротив до 10 днів.

Але росія сприйняла це як певний карт-бланш для подальшої ескалації агресії. Як і слід було очікувати, черговий раунд перемовин (Стамбул, 23 липня), не приніс позитивних результатів, крім продовження обмінів військовополоненими та цивільними особами. Як наголошувалося у попередніх моніторингах, росія використовує переговорний процес як «димову завісу» для ескалації бойових дій на фронті та посилення терору проти мирного населення (зокрема, у червні Моніторингова місія ООН в Україні зафіксувала найвищу за останні три роки кількість жертв серед цивільних: загинули 232 особи, ще 1 343 дістали поранення). Російською «відповіддю» на мирні заклики Д. Трампа стала масована ракетно-дронна атака на Київ 31 липня, внаслідок якої загинула 31 особа і 159 було поранено.

Вимоги української сторони щодо припинення вогню і проведення зустрічі на вищому рівні не були почуті росіянами, і рівень їхньої делегації не передбачав ухвалення будь-яких важливих рішень. Цей раунд перемовин черговий раз засвідчив, що країна-агресор розуміє лише «мову сили». У виступі в липні в Бундестазі канцлер Ф. Мерц, говорячи про можливість мирного врегулювання війни в Україні, зазначив, що «засоби та ресурси дипломатії вичерпані».

Тенденції геополітичної поляризації. З одного боку, протягом місяця спостерігалася конфронтація і протистояння між провідними світовими гравцями. Тривала напруженість у відносинах Вашингтона і Пекіна. Водночас саміт ЄС-Китай (24 липня) засвідчив глибокі розбіжності та зростання конфліктного потенціалу між Європою і КНР.

З іншого боку, тривала консолідація країн авторитарного табору. 13 липня під час зустрічі в Пхеньяні лідер КНДР пообіцяв главі МЗС рф лаврову безумовну підтримку росії у війні в Україні. За даними з різних джерел тривають поставки зброї КНДР до росії, і Пхеньян планує направити черговий військовий контингент на російсько-український фронт. Росія налагоджує в КНДР виробництво безпілотників і навчання північнокорейських операторів.

У липні відбулась зустріч глав МЗС росії та Китаю з метою поглиблення «всеосяжного» стратегічного партнерства. У серпні заплановані спільні навчання ВМС Китаю та росії

в акваторії Японського моря — «Морська взаємодія-2025», а також спільне патрулювання у Тихому океані. Згодом широкого розголосу набула заява голови китайського МЗС Ван Ї, який під час зустрічі з головним дипломатом ЄС К. Каллас зазначив, що Китай не хоче програти росії в Україні.

Своєю чергою, кроком у напрямі консолідації «незахідного» світу під егідою Китаю і рф і створення противаги «західному світу» став саміт БРІКС (Бразилія, 6 липня). Підсумкова декларація саміту містить псевдомиротворчі гасла, антиамериканські тези та брехливі російські наративи.

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ

У липні відбулись суттєві зміни в системі національної дипломатії. 7 липня Міністр закордонних справ А. Сибіга видав наказ про реформування структури МЗС. Змінена система територіальних департаментів, створено окремі підрозділи: міжнародної безпеки та оборони України; США і Канади; Близького Сходу і Північної Африки. Запроваджено новий розподіл функцій заступників міністра.

17 липня відбулось перезавантаження уряду, в рамках якого **Т. Качка змінив О. Стефанішину** на посаді віце-прем'єр-міністра з європейської та євроатлантичної інтеграції. Згодом, указами Президента були призначені нові послы в 16 країнах світу, зокрема, в: Іспанії, Канаді, Бельгії, Японії, Мексиці, Естонії, ОАЕ, ПАР та ін. Зараз передчасно оцінювати ефективність таких кадрових трансформацій, але є підстави стверджувати про обмежений кадровий ресурс влади.

21 липня на щорічній нараді послів «Від сили дипломатії до дипломатії сили» В. Зеленський окреслив **актуальний порядок денний** зовнішньої політики. Зокрема, ідеться про: сприяння збільшенню поставок зброї (у т. ч. засобів ППО); посилення санкцій проти рф; запуск міжнародного трибуналу з розслідування злочинів агресії; активізацію європейської та євроатлантичної інтеграції; інтенсифікацію перемовин про припинення війни; оптимізацію роботи з українською діаспорою тощо.

Паралельно в липні Верховна Рада ухвалила ряд важливих із міжнародної точки

зору законів: про множинне громадянство, про ратифікацію Угоди про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії росії, про вихід з Оттавської конвенції про протипіхотні міни.

Політичний діалог з іноземними партнерами. У липні тривав активний діалог з іноземними візаві в рамках політико-дипломатичних перемовин, міжпарламентських консультацій, міжурядових зустрічей, перемовин на міжнародних майданчиках і конференціях. Слід відзначити ряд важливих контактів на вищому рівні з Президентом США, Францією, Азербайджану, Єгипту, Гани, Федеральним канцлером Німеччини, прем'єр-міністрами Великої Британії, Данії, Болгарії, Фінляндії, Нідерландів, Італії, Польщі, Норвегії, Латвії тощо. Окремо варто відзначити інтенсивні контакти з керівництвом ЄС. Також українська делегація провела серію перемовин із лідерами країн-партнерів у рамках Міжнародної конференції з питань відновлення України (URC2025) у Римі. На полях конференції відбулось засідання «коаліції охочих» (32 країни), за підсумками чого була ухвалена [Заява](#) лідерів Великої Британії, Франції та України.

Також до активу української дипломатії слід віднести візити до Києва спецпредставника Президента США К. Келлога, Президентки Національної ради Федеральних зборів Швейцарії М. Рінікер, генерального директора МАГАТЕ Р. Гроссі, а також урядовців Ізраїлю, Франції, парламентських делегацій ЄС і ОБСЄ тощо. Паралельно тривали дипломатичні контакти по лінії МЗС. А. Сибіга взяв участь у засіданні Ради міністрів закордонних справ ЄС, у другій міністерській зустрічі Україна - Південно-Східна Європа, у нараді міністрів закордонних справ країн-учасниць Люблінського трикутника тощо.

Водночас слід звернути увагу на те, що тональність і тематика діалогу керівництва України з європейськими партнерами помітно змінилася після ухвалення 22 липня Верховною Радою законодавчого акту про обмеження незалежності НАБУ і САП (про це нижче).

Просування українських інтересів та ініціатив на світовій арені

Створено стратегічно важливий юридично-правовий прецедент судового засудження

російської агресії. 9 липня Європейський суд із прав людини (ЄСПЛ) [оголосив рішення](#) у міждержавній справі «Україна та Нідерланди проти росії», яким визнав росію винною у систематичних і масових порушеннях прав людини на окупованих територіях України, починаючи з 2014 р., а також у збитті пасажирського лайнера МН17. Це рішення, яке об'єднало чотири позови та базується на тисячах документів і свідчень, стало наймасштабнішим в історії ЄСПЛ. Стратегічна важливість цього судового акту у тому, що Європейський суд юридично встановив наявність свідомої державної політики росії, спрямованої на порушення прав людини. Тобто звірства в Україні не були окремими діями виконавців, а системною політикою кремля.

Важливе значення для відбудови України, зміцнення її економіки в період війни та повного реформування мала Конференція з відновлення України (URC2025), що відбулась у Римі (10-11 липня). Під час цього заходу було укладено понад 200 угод та меморандумів на загальну суму понад €13 млрд. Голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн [оголосила](#) про запуск Європейського флагманського фонду реконструкції України (€500 млн) для відбудови підприємств та житла. Учасники заходу підписали Римську декларацію про створення Міжнародної коаліції з підтримки науки, досліджень та інновацій в Україні.

Протягом місяця тривали значимі для України процеси кооперації та інтеграції національного ОПК в європейські та світові оборонні індустрії. 11 липня ЄС і Україна оголосили про запуск нової спільної ініціативи [BraveTech EU](#) (€100 млн) для розробки нових технологій і систем у сфері безпеки та оборони. Своєю чергою, Міноборони України підписало [меморандум](#) з американською компанією Swift Beat LLC з метою масштабування виробництва дронів-перехоплювачів. У липні традиційний постачальник броньованої техніки й артсистем, чеська компанія-виробник зброї Excalibur Army, відкрила своє представництво в Україні.

Міжнародна солідарність і допомога Україні у протистоянні російській агресії

Протягом місяця з боку країн-партнерів здійснювалася активна воєнно-політична підтримка і допомога Україні. Зокрема, 21 липня

відбулась 29-та зустріч групи «Рамштайн», в якій взяли участь очільники оборонних відомств з 52 країн світу. Учасники домовились про «50 денний ривок» для озброєння України та ухвалили нову модель фінансування військової допомоги Києву. Важливим підсумком зустрічі було не лише розширення поставок зброї Києву, а й інвестування у виробництво українського ОПК. Також досягнуто домовленості щодо перетворення координаційного центру NSATU у Вісбадені на ключовий логістичний та фінансовий хаб допомоги Україні.

Своєю чергою, ряд країн-партнерів оголосили про чергові пакети військової допомоги Києву. Важливими в цьому плані є: домовленість Німеччини-США про поставки в Україну систем ППО Patriot, угода з Великою Британією щодо постачання ракет до систем ППО від компанії Thales, збільшення з боку Норвегії, Швеції та Нідерландів закупівлі для України дронів, артилерії та бронетехніки. Також слід відзначити участь Канади у фінансуванні українського ОПК, передачу урядом Австралії партії танків Abrams, а урядом Латвії – 42 бронетранспортерів Patria 6x6. Чеська ініціатива – «Подарунок для Путіна» – збрала понад €2,4 млн на купівлю для України шести 122-мм гаубиць Д-30.

Водночас не можна оминати увагою значну фінансово-економічну підтримку і гуманітарну допомогу для забезпечення соціальної стабільності та відбудови України. Отже, Швеція виділила близько €150 млн на гуманітарні проекти в Україні. Програма розвитку ООН та уряд Норвегії започаткували ініціативу (\$200 млн) з підтримки українського енергетичного сектору. Нідерланди та Норвегія виділили кошти на фінансування проектів із підтримання критичної інфраструктури та кіберстійкості України.

ТЕНДЕНЦІЇ, ЗДОБУТКИ ТА ВИКЛИКИ НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

Загалом, липень виявився проблемним у відносинах Києва і Брюсселя.

Одним із пріоритетів діалогу Україна-ЄС було укладення нової торговельної угоди, яка викликала незадоволення і критику групи країн (Польща, Угорщина, Словаччина, Болгарія та Румунія). При цьому, євроінтеграція України здійснювалася у неофіційному, «паралельному» режимі з огляду на вето офіційного Будапешта. Режим В. Орбана посилив в Угорщині чергову антиукраїнську кампанію, навмисно загострюючи та ускладнюючи відносини з Україною.

Водночас тривожним сигналом стало те, що Єврокомісія зафіксувала відставання України від графіка запланованих реформ, внаслідок чого ЄС **скоротив** черговий транш у межах Ukraine Facility з €4,5 млрд до €3,05 млрд (з 16 реформ не виконані три – децентралізація, реформування судової системи та АРМА).

Своєю чергою, деякі дії української влади в антикорупційній сфері мали несприятливий зовнішній і внутрішній резонанс. Зокрема, 9 липня уряд відхилив кандидатуру керівника Бюро економічної безпеки, обраного за підсумками конкурсу (на жаль, вже при новому уряді Ю. Свириденко це питання залишилося відкритим попри наполегливі звернення Єврокомісії). Згодом Державне бюро розслідувань **повідомило про підозру** керівнику «Центру протидії корупції».

Але найбільшого негативного ефекту набуло ухвалення парламентом 22 липня і миттєве підписання Президентом закону, який встановлював контроль над Національним антикорупційним бюро (НАБУ) та Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою (САП) з боку Генерального прокурора. Незалежність і самостійність цих інституцій обмежувалася всупереч умовам статусу кандидата на вступ до ЄС і зобов'язанням, що містяться в ухваленій урядом **дорожній карті з питань верховенства права**.

Такий крок викликав масштабну негативну реакцію з боку країн-партнерів, інституцій ЄС, інших європейських організацій, водночас спровокувавши громадські акції протесту в різних регіонах України. Причому вперше за роки широкомасштабної війни ЄС посів досить жорстку позицію щодо України, **попередивши** Київ по дипломатичних каналах про можливість призупинення фінансової допомоги по окремих напрямках.

24 липня В. Зеленський виступив із **заявою** про погодження і внесення до парламенту нового законопроекту, що забезпечуватиме незалежність НАБУ і САП. Цей закон, який загалом позитивно оцінили керівництво ЄС і послы G7, 31 липня був ухвалений Верховною Радою та підписаний Президентом.

Загалом така ситуація не є унікальною для ЄС, але очевидно, що контрпродуктивний «маневр» української сторони (попри швидке відновлення незалежності САП і НАБУ) не сприяв ані просуванню переговорного процесу, ані зміцненню довіри між Україною і ЄС і водночас надав додаткові козирі противникам української євроінтеграції.

Підсумовуючи події липня, слід зазначити, що несприятливі геополітичні тенденції, нестабільність відносин із ключовим партнером США, блокування росією мирного переговорного процесу на фоні нарощування агресії, ускладнюють зовнішньополітичне становище України. За цих умов пріоритетного значення набуває активізація діалогу Києва та Вашингтона, максимально ефективно використання (і, за можливості, закріплення) певних позитивних тенденцій в політиці США щодо України.

Водночас головним зовнішнім вектором української дипломатії залишається військово-політичне, економічне партнерство з ЄС, інтеграція до євроспільноти. Тому пріоритетними завданнями є, з одного боку, подолання негативних наслідків дій влади в антикорупційній сфері, ліквідація відставання у реалізації запланованих євроінтеграційних реформ, зосередження спільних із партнерами зусиль щодо просування переговорного процесу. А з іншого – прискорення та розширення кооперації українського ОПК і системи європейської оборонної індустрії.

III.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА СФЕРА

ЗАХИСТ СУВЕРЕНІТЕТУ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ УКРАЇНИ

З початку широкомасштабної російської агресії проти України захист її суверенітету та територіальної цілісності постійно перебуває в центрі уваги діяльності парламенту — Верховної Ради України, насамперед, як єдиного органу законодавчої влади в Україні (ст. 75 Конституції України).

15 липня 2025 р. набули чинності прийняті Верховною Радою України Закони «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» та «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації». «Чергове» ухвалення парламентом цих нормативних актів обумовлене триваючою збройною агресією РФ проти України, постійними ракетними обстрілами агресором українських міст та сіл, потребою системного забезпечення оборони країни та зміцнення боєздатності Збройних сил України. Відповідно до прийнятих актів, строк дії воєнного стану та проведення загальної мобілізації в Україні з 7 серпня 2025 р. продовжено на 90 діб.

У липні 2025 р. набули чинності закони України, які безпосередньо пов'язані із правовим регулюванням питань захисту суверенітету та територіальної цілісності України, удосконалення правового регулювання статусу військовослужбовців ЗСУ, покращенням їхнього соціального захисту, а також соціального захисту членів родин військовослужбовців ЗСУ. Серед прийнятих нормативних актів Закони «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення окремих питань діяльності Служби безпеки України та підвищення її ефективності у зв'язку з участю у відсічі і стримуванні збройної агресії проти України», «Про внесення змін до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу

медичної служби», «Про внесення змін до пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань, пов'язаних із проходженням військової служби під час дії воєнного стану» щодо виплати додаткової винагороди інструкторсько-викладацькому складу вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та закладів фахової передвищої військової освіти», «Про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо окремих питань виплати одноразової грошової допомоги», «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо проходження військової служби за контрактом особами, які досягли граничного віку перебування на військовій службі».

Кожен із цих нормативних актів має свою чітку «ділянку» правового регулювання суспільних відносин пов'язаних з організацією захисту суверенітету та територіальної цілісності держави, правовим статусом військовослужбовців ЗСУ та членів їхніх родин, а також рядом інших важливих питань, які не були належним чином врегульовані раніше. Так, відповідно до положень Закону України «Про внесення змін до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу медичної служби», передбачається відновлення обов'язкової офіцерської підготовки для студентів, які здобувають освіту медиків і фармацевтів у вітчизняних університетах. Даним нормативним актом, зокрема, передбачено встановлення обов'язковості проходження військової підготовки за програмою підготовки офіцерів запасу медичної служби для громадян України, які здобувають вищу освіту за медичними та фармацевтичними спеціальностями, є придатними до військової служби за станом здоров'я та, відповідно, пройшли професійно-психологічний відбір.

Натомість, Законом «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо проходження військової служби за контрактом особами, які досягли граничного віку перебування на **військовій службі**», передбачена можливість вищезгаданим особам (вік, яких є більше шістдесяти років) добровільно підписувати контракт для проходження військової служби в ЗСУ під час дії режиму воєнного стану. Такий законодавчий припис (до певної міри) має на меті створити можливість залучення на добровільній основі досвідчених фахівців, насамперед військовиків, для надання необхідної допомоги ЗСУ на небоєвих та спеціалізованих посадах. Своєю чергою, Законом «Про внесення змін до пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань, пов'язаних із проходженням військової служби під час дії воєнного стану» щодо виплати додаткової винагороди інструкторсько-викладацькому складу вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та закладів фахової передвищої **військової освіти**», передбачено виплату додаткової винагороди інструкторсько-викладацькому складу вищих військово-навчальних закладів та їх структурних підрозділів, яка становитиме від 15 тис. до 30 тис. грн з урахуванням рівня підготовки (кваліфікації) цих осіб.

На окрему увагу в питаннях організації захисту суверенітету та територіальної цілісності України заслуговує ухвалений парламентом 31 липня 2025 р. Закон «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору **безпеки і оборони**». Адже, відповідно до приписів цього нормативного акту, для посилення обороноздатності України передбачено виділення додаткових видатків на суму 412,4 млрд грн. При цьому, кошти передбачено розподілити наступним чином: 310,8 млрд грн – Міністерству оборони України (разом із Держспецтрансслужбою); 84,1 млрд грн – Міністерству внутрішніх справ (Національна гвардія, Нацполіція, Державна прикордонна служба); 4,5 млрд грн – Головному управлінню розвідки Міноборони; 1,6 млрд грн – Службі безпеки України; 505 млн грн – Управлінню державної охорони; 64,5 млн грн – Державній

службі спеціального зв'язку та **захисту інформації**. Все це безперечно має значно посилити обороноздатність країни загалом, та, зокрема, зміцнити вищеперераховані відповідні органи державної влади.

Свою «лепту» у справу посилення оборони України потенційно повинен також внести і ухвалений українським парламентом у липні 2025 р. Закон «Про зупинення для України дії Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення». Прийняття даного нормативного акту, як відомо, є без перебільшення вимушеним кроком для нашої країни. Однак, його необхідність (зупинення дії Конвенції для України) пов'язана, насамперед, із нагальною потребою належної реалізації нашою державою свого невід'ємного права на самооборону, гарантованого ст. 51 Статуту Організації Об'єднаних Націй. При цьому, прикметним у цій ситуації є та обставина, що сам агресор (рф) не є державою-учасницею даної Конвенції та, відповідно, не має зобов'язань щодо заборони застосування протипіхотних мін. Останнє, без перебільшення, створює явно нерівні умови для України у захисті своєї територіальної цілісності від російських окупантів.

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНО ЗАКРІПЛЕНОГО СТРАТЕГІЧНОГО КУРСУ НА НАБУТТЯ ПОВНОПРАВНОГО ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В ЄС ТА НАТО

Вагомими «кроками» на шляху до практичної реалізації забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України (конституційно закріпленого у 2019 р.), варто вважати ухвалення українським парламентом у липні 2025 р. Законів «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі **«Креативна Європа» (2021-2027)**» та «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Європейською організацією публічного права про створення офісу Європейської організації публічного права в **Україні**».

Натомість, прийняття ВРУ 22 липня 2025 р. проекту **Закону** про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливостей досудового

розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із зникненням осіб безвісти за особливих обставин в умовах воєнного стану (реєстр. № 12414), який реально розширював повноваження Генерального прокурора у справах, що перебувають у підслідності Національного антикорупційного бюро та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, небезпідставно, стали називати «кроком назад» від процесу європейської інтеграції України. При цьому, такої оцінки даному законопроекту (а після його надзвичайно швидкого підписання головою ВРУ та Президентом України – і законом) майже одностайно притримувались як в Україні, так і за її межами. Адже, відповідно до цього нормативного акту Генеральний прокурор отримував доступ до майже «всіх» проваджень НАБУ, він міг би також давати обов'язкові вказівки детективам та змінювати підслідність справ, отримав право закрити провадження за клопотанням сторони захисту, особисто підписувати повідомлення про підозру високопосадовцям тощо. Своєю чергою, керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури відтепер втрачав право входити до складу т. зв. **групи прокурорів**.

Критики цього документа переконливо стверджували, що ухвалений ВРУ закон, у т. зв. «турбо режимі», суттєво підриває незалежність антикорупційних органів та суперечить принципам, закладеним у реформі **антикорупційної системи**. При цьому, офіційні пояснення ініціаторів проведених законодавчих змін про те, що в основі зміни статусу Національного антикорупційного

бюро (НАБУ) та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) лежать «факти впливу на їх діяльність агентів рф» залишилися поза суспільною увагою. Натомість вперше за роки дії режиму воєнного стану, в різних містах України відбулися масові протестні акції з вимогою відновити попередній статус **НАБУ та САП**. В свою чергу, стурбованість такими діями ВРУ та Президента України щодо зміни правового статусу антикорупційних установ (НАБУ та САП) висловили **чільні представники Європейського Союзу**.

Все це разом дуже швидко привело до «підготовки та ухвалення» вже 31 липня 2025 р. «нового» **Закону** – «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення повноважень Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури», ініціатором якого виступив безпосередньо Президент України. **На думку офіційних представників ВРУ**, «новий президентський законопроект є збалансованим кроком у напрямі відновлення інституційної незалежності антикорупційних органів та водночас посилення їх захисту від зовнішнього впливу; він передбачає повернення незалежності НАБУ та САП у тому обсязі, який було визначено законом, що набрав чинності 1 січня 2024 р., але при цьому вводить запобіжники від зовнішнього впливу, зокрема з боку російської федерації». Натомість, думки окремих представників парламентської опозиції, громадянського суспільства та експертного середовища щодо оцінки новоприйнятого закону є значно поміркованішими.

IV. ЕКОНОМІКА

РІШЕННЯ ТА ПРОЄКТИ

Рада директорів Міжнародного валютного фонду [схвалила виділення](#) Україні чергового траншу по лінії механізму розширеного кредитування (EFF) обсягом \$0,5 млрд. Кошти будуть спрямовані на підтримку бюджету, і це доведе загальні виплати в рамках програми до \$10,6 млрд.

Представники Фонду зазначили, що попри складні умови, владі України [вдалося виконати](#) всі кількісні критерії та досягти більшої структурних показників, щоб отримати нову виплату. Втім, перші коригування обсягів надходжень можливі, зважаючи на скандальну ситуацію навколо антикорупційних інституцій в Україні.

Також зауважимо, що інші ризики неотримання траншу були пов'язані з тим, що 30 червня Міністерство фінансів України повідомило, що Україна через ризик дефолту не погасить кредиторам платіж розміром \$665 млн, пов'язаний із держборгом за ВВП-варанти.

Однак, у цій частині у МВФ врахували, що невиклата цієї суми не порушить стабілізаційних фінансових параметрів, оскільки раніше Україна домовилася з кредиторами про видалення з договорів умови про перехресний дефолт. Натомість країна продовжує переговори з кредиторами стосовно варіантів реструктуризації (або навіть викупу) боргу та боргових виплат.

Зазвичай в Україні перед представленням проєкту Держбюджету на наступний рік відбувається уточнення та перегляд бюджету (на основі його виконання) поточного бюджетного року. Після [очікуваних змін](#) до державного бюджету на 2025 р. витрати України на оборону та безпеку сягнуть 2,6 трлн грн, тобто 31,1% прогнозованого ВВП, що знову робить державу [лідером](#) у світі за часткою витрат на цей сектор економіки.

Зазначимо, що весь оборонний ресурс Україна мобілізує самостійно з власних доходів і внутрішніх запозичень. А майже вся

міжнародна фінансова допомога наразі спрямовується лише на покриття соціальних і цивільних потреб. Винятком є лише Велика Британія, яка дозволяє використовувати частину допомоги на оборонний сектор.

Вже традиційно значні перестороги наступного року пов'язані з можливим обмеженням партнерської допомоги Україні на військові та оборонні цілі. Однак, сьогодні є підстави стверджувати, що обмеження з боку партнерів навряд чи станеться, зважаючи, що військовий бюджету росії, за оцінками, сягає \$140-150 млрд на рік.

Попри ускладнення, зумовлені війною, Євросоюз продовжує партнерську підтримку України. Так, Рада ЄС ухвалила [фінальне вкрай важливе рішення](#) для українських громадян – поширення правила зони «roam like at home» на Україну та Молдову з 1 січня 2026 р. Це [означає](#) перехід від нинішньої добровільної домовленості між європейськими та українськими телекомунікаційними операторами, укладеної у 2022 р. й чинної до кінця 2025 р., до повноцінного приєднання до режиму «роумінгу як вдома».

Відтак, українці (та молдовани), перебуваючи на території або подорожуючи країнами ЄС, а також громадяни ЄС у цих двох країнах, зможуть телефонувати, надсилати SMS і користуватися мобільним інтернетом без додаткових плат за роумінг і з тією самою якістю та швидкістю зв'язку, що й удома.

Поряд із цим, Європейський Союз, як і очікувалося, [ухвалив рішення](#) про збільшення квот на імпорт української сільськогосподарської продукції в межах оновленої угоди про вільну торгівлю. Ці квоти будуть вищі за ті, що були передбачені першою угодою про вільну торгівлю між Євросоюзом та Україною, що діяла з 2016 р., але значно нижчими за обсяги, імпортовані за останні три роки без сплати мита.

Зокрема, квота на імпорт української пшениці хоча й зросла з 1 млн т до 1,3 млн т, однак є суттєво меншою, порівняно з останнім

сезоном 2024/2025 рр., коли ЄС імпортував близько 4,5 млн т української пшениці.

Переглянута торговельна угода між ЄС та Україною включає 40 товарів і потребує ухвалення кваліфікованою більшістю держав-членів.

Аграрна сфера є найбільш чутливою в ЄС, тому Україна [зобов'язалася узгоджувати](#) свої сільськогосподарські стандарти з правилами ЄС – повне узгодження очікується до 2028 р., зокрема в таких сферах, як добробут тварин і використання пестицидів.

Крім того, угода дозволяє окремим країнам Євросоюзу вживати додаткових заходів для захисту своїх ринків, якщо вони дестабілізуються через обсяги квот. Це вельми суперечливий додаток, оскільки квотування українських товарів може мати політичний присмак (прихований за потребами стабілізації внутрішніх ринків окремих країн).

Водночас Єврокомісія обіцяла [провести перемовини](#) про внесення змін до Угоди про створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (DCFTA) між Україною та ЄС, які можуть передбачати перегляд квот.

Збереження квотування зумовлює необхідність України виходу на міжнародні аграрні та харчові ринки з продукцією з вищою доданою вартістю.

ПОДІЇ, ПРОЦЕСИ, ТЕНДЕНЦІЇ

За [повідомленням](#) пресслужби Міністерства фінансів, касові видатки загального фонду державного бюджету України за I п/р 2025 р. склали 1,93 трлн грн, що на 331,5 млрд грн перевищує показник за аналогічний період минулого року. Видатки на безпеку й оборону становили 1,2 трлн грн, або 62,5% від усіх видатків держбюджету.

Зокрема, у червні уряд профінансував 337,4 млрд грн державних видатків, у т. ч. 187,6 млрд – на безпеку й оборону. У [структурі видатків](#) у червні за економічною класифікацією також виокремлюються:

127,2 млрд грн – на оплату праці з нарахуваннями (при цьому Мінфін не уточнив суму видатків на грошове утримання

військовослужбовців, на відміну від попередніх місяців, що, вірогідно, має вітатись);

47,2 млрд грн – на соціальне забезпечення (виплату пенсій, допомоги, стипендій).

За даними Казначейства, видатки на оборону з початку року зросли пропорційно до загального бюджету й залишаються основним драйвером збільшення витрат, тоді як зобов'язання перед місцевими бюджетами й соціальним сектором утримуються в межах помірної річної приросту.

Вкажемо також, що за перше півріччя 2025 р. Державна податкова служба [перевиконала план надходжень](#) на 7,7%, що складає понад 60,8 млрд грн. Всього за період із січня по червень [до бюджету надійшло](#) 647 млрд грн.

Це могло б втішати, якби відбувалося завдяки (хоча б слабкому) пожвавленню економічної активності. Позитивом вітчизняної економіки є те, що попри війну, економіка не «валиться». Однак, на жаль, є підстави стверджувати, що вказане підвищення податкових зборів має інфляційний характер.

Позитивною міжнародною подією стало [обрання України](#) до Ради Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, яка діє у системі ООН.

Нагадаємо, Продовольча та сільськогосподарська організація (Food and Agriculture Organization, FAO) – спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй, метою діяльності якої є забезпечення [продовольчої безпеки](#) у світі, підвищення рівня харчування та стандартів життя у країнах-членах.

Обрання України до Ради засвідчує вагомі успіхи країни у поставках харчових продуктів у попередні роки, а також визнання місця країни у формуванні та втіленні глобальної продовольчої програми.

Водночас це посилює відповідальність країни за виконання власних зобов'язань. У цьому контексті важко переоцінити те, що Європейський Союз [ухвалив рішення](#) надати Україні €76 млн грантової допомоги – для будівництва євроколії між Львовом і кордоном із Польщею в рамках програми Connecting Europe Facility (CEF). Це [перша повноцінна](#)

ділянка майбутнього прямого залізничного з'єднання зі стандартом колії 1 435 мм.

Крім економії часу та вигод для пасажирів і перевезення вантажів, євроколія відкриє нові можливості для інтермодальних перевезень і транзиту, що посилює інфраструктурну спроможність України.

Посилення економічної та інтеграційної спроможності (у т. ч. для покращення самозабезпечення України ресурсами) зумовлено ще й тим, що не всі міжнародні інституції зможуть забезпечувати взяті на себе зобов'язання.

Так, фінансування гуманітарної допомоги з боку ООН для України залишається критично низьким — на рівні 34% запланованої суми, попри загострення бойових дій і зростання гуманітарних потреб в Україні. ООН вказує, що у першій половині 2025 р. чисельність жертв серед цивільного населення зросла майже на 50%, порівняно з аналогічним періодом минулого року.

ООН і партнери вже запустили зимовий план реагування на 2025-2026 рр. який має охопити 1,7 млн українців, що перебувають у небезпечних умовах, а також тих, хто його найбільше потребує взимку, у межах оновленого Плану гуманітарного реагування.

На завершення цього випуску вкажемо, що 27 липня відбулася подія, без перебільшення, планетарного масштабу. США уклали рамкову торгову угоду з Європейським Союзом, встановивши 15% мита на більшість товарів з ЄС — це вдвічі менше від загрози введення мит у 30%. Ця угода була досягнута

через тиждень після подібної торгової угоди з Японією. Хоча базове 15% мито багато хто в Європі все ще вважає занадто високим, порівняно з первісними надіями на угоду з нульовими тарифами, це все ж краще, ніж можливе 30% мито.

Зауважимо, країни намагаються завершити торгову угоду з США до 1 серпня, коли закінчується термін, встановлений Президентом США Д. Трампом.

Важливість угоди між США та ЄС дає ясність компаніям і дозволяє уникнути більш масштабної торговельної війни між двома союзниками, які разом складають майже третину світової торгівлі. Вона також надає орієнтири розвитку міжнародних економічних відносин принаймні у найближчі 2-3 роки.

Реакція фінансових ринків була цілком позитивною — головні фондові індекси зросли, а євро, як і очікувалось, зміцнився відносно долара, фунта та єни, що може виявитися вигідним для реалізації партнерської військової допомоги Україні.

Це пояснюється тим, що здешевлення долара відносно євро означає, що дорожчий євро допомагає європейським партнерам (які створюють фонди військової допомоги Україні у євро) купувати більше військових та оборонних товарів (як узгоджено) у США, які (товари) потім передаються Україні для потреб захисту країни. Тобто, хоча головні валютні запаси України доларономіновані, однак у контексті купівлі Євросоюзом мілітарних товарів для України слабка девальвація долара навіть вітається.

БАЛАНС

У липні нестачі електроенергії не спостерігалося. Як [зазначили](#) в Міненерго: «Енергосистема України працює стабільно та збалансовано». Залучені потужності майже повністю забезпечують покриття споживання. «Міждержавні з'єднання [дозволяють](#) покривати попит у критичних ситуаціях».

Як і в червні, постачання електроенергії переривалося переважно через негоду. Це відбувалося 17 разів, наймасовіше – з 8 до 11 липня, коли грози та шквальний вітер у 5-7 областях частково чи повністю знеструмили 371-701 населений пункт (понад 100 з них залишалися без світла понад добу). Через російські атаки обмежувалося споживання лише в прифронтових районах, зокрема на Сумщині.

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України забезпечували шість блоків АЕС, що генерували до 4,6 ГВт енергії. Три перебували на технічному обслуговуванні. Джерелами маневрової потужності були до 12 енергоблоків ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, які спільно виробляли 3,5-4,2 ГВт енергії. Потужність генерації на станціях, що використовують відновлювані джерела, штучно обмежувалася НЕК «Укренерго», тому становила до 1,3 ГВт.

Завдяки рясним опадам, генерація на підприємствах ПрАТ «Укргідроенерго» в липні зросла до 0,8-0,9 ГВт. Рівень водосховищ Дніпра й Дністра відповідав рішенням Міжвідомчої комісії при Державному агентстві водних ресурсів України по встановленню режимів роботи водосховищ.

Частка АЕС у структурі генерації в липні скоротилася до 45-48%. На ТЕС припало 22-24% виробництва енергії, станції на ВДЕ – 12-13%, ТЕЦ – до 11%, ГЕС – 6-9%. У цілому, обсяги генерації в Україні становили 9,5-10,5 ГВт щогодини (у 2021 р. – до 14 ГВт).

У липні вітчизняні споживачі [імпортували](#) з п'яти сусідніх держав 258 ГВт год електроенергії, експортували – 282 ГВт год (+25% і +16%, порівняно з червнем). Таким чином, у звітному періоді Україна зберегла статус нетто-експортера цього ресурсу, хоча загальні витрати на імпорт виявилися суттєво вищими, аніж надходження від експорту.

Максимальна дозволена потужність експорту електроенергії з України та Молдови до держав-членів ЄС [становила](#) 900 МВт. Із серпня, за домовленістю між операторами системи передачі, що входять до Регіону розрахунку пропускної спроможності Східної Європи (EE CCR), вона переглядатиметься щомісячно. Наступним кроком має [стати](#) приєднання України до європейських платформ балансування, які забезпечують обмін резервами для підтримки стабільної роботи енергосистеми.

Запаси енергетичного вугілля на складах ТЕС і ТЕЦ не змінилися (2,6 млн т). Їх цілком достатньо для проходження міжсезоння, а, відповідно до графіків накопичення та споживання, складених [Міненерго](#) та [урядом](#), – й осінньо-зимового періоду 2025-2026 рр.

Хоча 22 липня 2025 р. росіяни знову атакували об'єкти Групи Нафтогаз, номінації замовників послуг бронювання потужності було виконано повним обсягом. Газотранспортна система України функціонувала в нормальному режимі.

Добове споживання газу зберігалося на рівні 20-22 млн куб. м. Власний видобуток становив 43-44 млн куб. м, імпорт з Угорщини, Польщі та Словаччини – до 26 млн куб. м ([загалом](#) у липні – 770 млн куб. м).

Це дозволило щодоби закачувати до підземних сховищ до 55 млн куб. м газу, що на 20% більше, аніж місяць тому. В результаті запаси газу в Україні [збільшилися](#) до 5,0 млрд куб. м (без урахування 4,1 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання» і 0,6 млрд куб. м ресурсу,

формально переведеного в категорію «буферний газ»).

Їхньому подальшому зростанню в серпні сприятимуть:

- ✓ відпрацювання **постачань** азербайджанського ресурсу Трансбалканським трубопроводом і **бронювання** 20% потужності (1,4 млн куб. м на добу) цього маршруту в серпні за результатами аукціону на платформі RBP, що стало можливим після **погодження** дій ТОВ «Оператор ГТС України» з операторами Греції, Болгарії, Румунії й Молдови;
- ✓ **продовження** до вересня 2026 р. тимчасового **збільшення** «до 11 млн куб. м на добу в пікові місяці» гарантованої пропускної потужності в напрямку Польща – Україна;
- ✓ залучення Групою Нафтогаз **кредиту** розміром 4,7 млрд грн від ПриватБанку та укладення нею з Укргазбанком кредитної **угоди** на таку ж суму для закупівлі щонайменше 0,4 млрд куб. м газу, зокрема за **контрактом** із польською компанією ORLEN.

Попри збільшення імпорту, станом на 1 серпня 2025 р. у підземних сховищах перебувало на 11% менше газу, ніж торік, і на 22% менше, ніж у середньому у 2015–2018 рр. Щоб досягти до 1 листопада 2025 р. цільового рівня у 8,5 млрд куб. м (або 13,2 млрд куб. м, з урахуванням технологічних обсягів), Група Нафтогаз має імпортувати в серпні–жовтні 1,6–1,8 млрд куб. м газу, а якщо їй не вдасться вберегти свої потужності від подальших руйнувань, – 3,0–3,5 млрд. При цьому наявні в українського монополіста можливості дозволяють за нинішнього рівня цін закупити не більше 0,6 млрд куб. м цього ресурсу. Натомість НАК «Нафтогаз України» здійснив т. зв. «прогонку» грошей на суму понад 40 млрд грн для взаємозаліків із Держбюджетом, що дозволить значною мірою сконцентрувати ресурси для заповнення ПСГ. У Міненерго **стверджують**, що «сезон закачування природного газу до підземних сховищ ... триває за планом», а обсяги «навіть **вищі**, ніж торік».

На відміну від природного газу, нестачі бензину й дизельного пального в Україні не спостерігається і не прогнозується. Попри

високий попит, зумовлений сезоном відпусток і розпалом сільськогосподарських робіт, пального на ринку достатньо, щоб задовольнити потреби усіх без винятку споживачів.

ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Нова Міністерка енергетики, відразу після призначення **назвала** своїм пріоритетом «стабільну роботу енергосистеми сьогодні та її стратегічний розвиток». Серед згаданих нею ключових завдань – «підготовка до опалювального сезону, продовження ремонтних кампаній інфраструктури, посилення кадрового потенціалу та інституційної спроможності міністерства та підпорядкованих йому центральних органів виконавчої влади».

Основним ризиком для енергетики в українському Міненерго **вважають** удари «по газовій та електроенергетичній інфраструктурі», передусім «комбіновані ворожі атаки з масовим застосуванням дронів». Утім, попри регулярні удари, «система функціонує стабільно завдяки завчасним заходам і професіоналізму енергетиків», а «всі пошкоджені об'єкти оперативно обстежують і відновлюють».

Визнаючи, що «ситуація в галузі **залишається** складною», в міністерстві, однак, оптимістично оцінюють перспективи проходження як міжсезоння, так і осінньо-зимового періоду 2025–2026 рр. Запорукою цього є достатні резерви генеруючої потужності та вразливого **обладнання**, вища, ніж торік, пропускна здатність міждержавних **перетинів** для електроенергії й газу, **дотримання** графіків накопичення вугілля й мазуту для потреб ТЕС і ТЕЦ та ремонтної кампанії на українських АЕС.

У Міненерго стверджують, що в рамках підготовки до осінньо-зимового періоду 2025–2026 рр. буде **відновлено** 6 ГВт теплової генерації, пошкодженої внаслідок російських атак; завершено ремонтну кампанію на АЕС; виведено на «максимально можливу потужність» блоки ГЕС; накопичено «необхідну кількість» вугілля, мазуту й газу; виконано всі необхідні роботи для забезпечення інженерно-технічного захисту ключових інфраструктурних об'єктів.

Вже **«збільшився»** обсяг доступної генерації, наявні механізми покриття дефіциту в

пікові години за рахунок імпорту електроенергії», який розглядають насамперед як «резервний механізм». З початку року **запущено** 591 МВт нової генерації, зокрема 185 МВт і 84 МВт фотоелектричної та вітрової, а також 320 МВт когенераційних установок.

НЕК «Укренерго» **повідомило**, що за остаточним результатом чотирьох проведених ним спеціальних аукціонів із закупівлі допоміжних послуг придбано 788 МВт потужності. Гарантовано будівництво 863 МВт нових установок, що запрацюють із 17 серпня 2025 р. до 17 жовтня 2026 р. Ще 236 МВт «швидких резервів» візьмуть участь у балансуванні енергетичної системи з 1 грудня 2026 р.

Оскільки в Україні **зберігається** велика потреба в отриманні енергетичного обладнання та комплектуючих», в липні тривали перемовини з партнерами щодо надання технічної допомоги, зокрема в рамках Фонду підтримки енергетики України, обсягом €1,2 млрд, що **об'єднав** 33 донори з 22 країн».

Досягнуто **домовленості** про додаткове акумулювання у фонді €240 млн. Це більш ніж удвічі скоротить нестачу коштів у ньому, що, за оцінкою **Міненерго**, становить «близько \$500 млн у заявках, поданих нашими компаніями».

Своєю чергою, Світовий банк **надасть** додатково \$116 млн грантової допомоги на підтримання енергетичної стійкості міських громад Харкова, Сум, Чернігова, Миколаєва, Кривого Рогу, Кременчука та Славути, в рамках інвестиційного проєкту «Відновлення енергозабезпечення у зимовий період та постачання енергетичних ресурсів».

Програма розвитку ООН та уряд Норвегії **започаткували** ініціативу на \$200 млн, спрямовану на трансформацію енергетичного сектору України. Домовленість, зокрема, забезпечить відновлення тепло- й водопостачання, передусім у прифронтових громадах, оснащення лікарень і підприємств водопостачання фотоелектричними панелями та установками зберігання енергії для гарантування надання критично важливих послуг.

АТ «Укрзалізниця» досягла угоди з Європейським банком реконструкції та розвитку про **одержання** €44 млн грантової допомоги на створення мережі газової генерації, яка має забезпечити енергетичну незалежність компанії.

Серед заходів, ужитих у липні для розв'язання проблем, наявних у паливно-енергетичному комплексі, варто також виокремити:

- ✓ **підвищення** з 1 серпня 2025 р. максимальних граничних цін із 17 тис. грн/МВт·год до 23 тис. грн/МВт·год на ринку «на добу наперед» і внутрішньодобовому ринку – з 9 грн/МВт·год до 15 тис. грн/МВт·год, балансуєчому ринку – з 10 тис. до 16 тис. грн/МВт·год. Таке рішення, через недосконалість ринку, здатне збільшити вартість енергії для промислових підприємств, проте відкриє можливості для збільшення імпорту, коли внутрішнє виробництво не задовольнятиме попит. До того ж у разі перевиробництва енергії, наприклад, у сонячну погоду, коли котирування на ринку «на добу наперед» знижувалися майже до нуля, вищі граничні ціни дозволять генеруючим компаніям підвищувати ціни вранці та ввечері, щоб забезпечити покриття власних затрат. До ухваленого НКРЕКП рішення ця типова для Східної Європи зміна цінового профілю була неможливою, генеруючи до 1 млрд грн недоотриманого прибутку на кожну 1 ГВт год, реалізовану на Українській енергетичній біржі;
- ✓ **затвердження** Державної цільової економічної програми підтримки термомодернізації будівель до 2030 р., що має забезпечити річну економію природного газу (його еквіваленту) обсягом 519 (1 734) млн куб. м, теплової та електроенергії – 16 807 ГВт год і 867 ГВт год, відповідно; створити 100 тис. робочих місць у будівництві й виробництві енергоефективного обладнання та скоротити викиди CO₂ на 5,5 млн т;
- ✓ **затвердження** Середньострокового **плану** пріоритетних публічних інвестицій держави на 2026-2028 рр., яким,

зокрема, передбачено виділення 120 млрд грн на реалізацію енергетичних проєктів;

- ✓ **звільнення** від оподаткування ввізним митом і податком на додану вартість нафти й нафтопродуктів (код УКТЗЕД 2710), мастил, котлів, турбін, двигунів, pomp, компресорів, вентиляторів, пальників, теплових pomp, обладнання хімічних виробництв, арматури для них, трансформаторів, акумуляторів, електричного обладнання, приладів та апаратури, транспортних засобів, крім призначених для перевезення людей, низки інших товарів, якщо вони ввозяться на митну територію України в рамках угод, фінансування за якими проводиться за рахунок Секретаріату Енергетичного Співтовариства;
- ✓ **спрощення**, на період дії воєнного стану, реконструкції, капітального ремонту, відновлення об'єктів газотранспортної системи, а також ліній електропередачі системи передачі;
- ✓ **затвердження** порядку розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки зі спеціальним режимом використання захищеного споживача або споживача, об'єкти якого визначені як об'єкти критичної інфраструктури;
- ✓ **надання** дозволу на реалізацію дворічного експериментального проєкту щодо нарощування спроможності радіоелектронного прикриття об'єктів критичної інфраструктури;
- ✓ **погодження** правил довгострокового розподілу пропускнуої спроможності міждержавних перетинів України, що відбудуватиметься з грудня 2025 р.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Враховуючи перелік завдань, поставлений новим українським урядом, міністерства мають не тільки формувати, але й реалізувати державну політику за посередництвом нормативно-правових актів. Водночас безпосередня підготовка до опалювального сезону — формування запасів газу й вугілля, проведення ремонтних робіт і відновлення

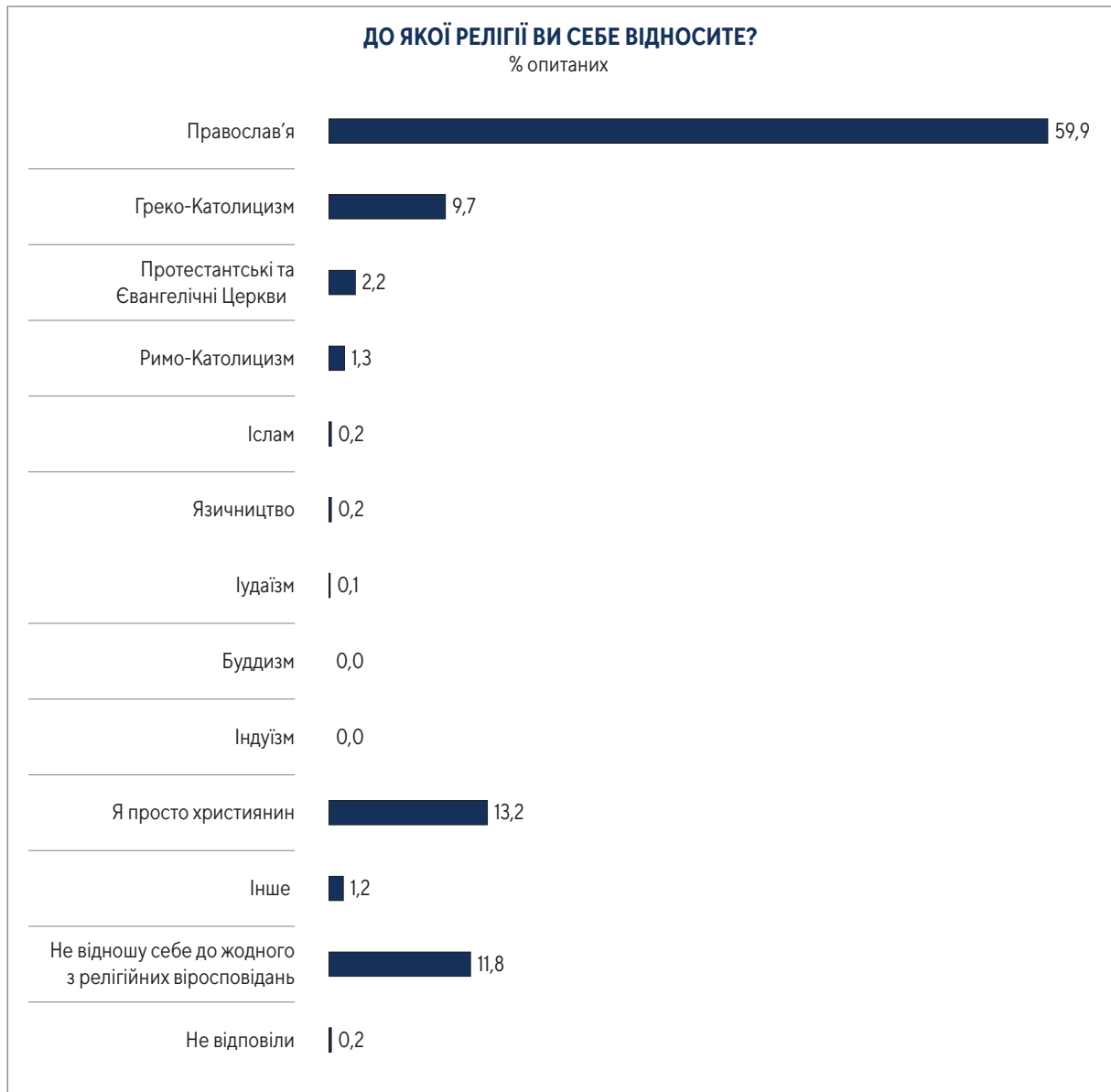
пошкодженої інфраструктури, є надзвичайно важливим завданням, першочергово, для суб'єктів господарювання.

З огляду на це, і уряд, і Міненерго мають сфокусувати увагу на необхідності:

- ✓ подолання заборгованостей в енергетичному секторі, зокрема на балансуючому ринку, шляхом скорочення переліків захищених споживачів та шляхом оновлення механізму і критеріїв їхнього формування;
- ✓ **спрощенні** процедур приєднання нових енергетичних об'єктів до електричних, газових і теплових мереж;
- ✓ тимчасовому, на час дії воєнного стану, звільненні електроенергетичного комплексу України від застосування механізму вуглецевого коригування імпорту (СВАМ);
- ✓ структурному відокремленні комерційної й некомерційної діяльності суб'єктів господарювання, на яких покладено виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування енергетичних ринків;
- ✓ створенні нормативно-правового підґрунтя для об'єднання національних та європейських ринків електроенергії (SDAC, SIDC);
- ✓ недопущенні політичного втручання в діяльність державних і комунальних підприємств та акціонерних компаній, в яких державі чи громаді належать понад 50%;
- ✓ забезпеченні виконання Україною вимог із питань щодо статусу, незалежності та завдань енергетичного регулятора, відокремленні та незалежності операторів системи передачі, транспортування і сховищ;
- ✓ формуванні нормативних передумов для результативної регіональної взаємодії енергетичних регуляторів, операторів систем передачі й номінованих операторів ринку;

- ✓ забезпеченні можливості участі операторів ринку електроенергії в Європейських платформах балансування для обміну резервами й міждержавного балансування;
- ✓ розробленні концепції технічного розвитку Єдиної газотранспортної системи України, систем зберігання й розподілу газу;
- ✓ гармонізації положень національного законодавства у сфері гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел, із нормами Директиви 2018/2001/ЄС;
- ✓ визнанні гарантій походження за принципом взаємності та приєднання НКРЕКП до Групи «Електричної Схеми» Асоціації органів-емітентів (AIB);
- ✓ забезпеченні перевіреного розкриття інформації про походження енергії з використанням погашених гарантій походження для інформування про постачання/споживання електроенергії, а саме – з відновлюваних джерел та з використанням залишкового енергетичного міксу – для інших джерел;
- ✓ усуненні організаційних і регуляторних перешкод, що можуть заблокувати механізми підтримки виробників електроенергії з альтернативних джерел, зокрема переможців аукціонів;
- ✓ утворенні Національної комісії, що здійснює державне регулювання безпеки у сфері використання ядерної енергії;
- ✓ зменшенні ризиків виникнення аварій на атомних електростанціях; мінімізації їхніх наслідків;
- ✓ спрощенні дозвільної системи нафтогазовидобувної галузі, що має бути обмежена лише державною екологічною експертизою, державною експертизою запасів корисних копалин, укладенням договору на проведення розвідувальних робіт, отриманням погоджень на зміну цільового призначення та отримання земельної ділянки в користування, дозволом на приєднання до мережі, а також повідомленнями про затвердження проєктів на буріння свердловин і спорудження супровідних об'єктів, дослідно-промислової й промислової розробки;
- ✓ організації контролю відповідності показників якості й безпечності нафтопродуктів нормам Технічного регламенту щодо вимог до автомобільного бензину, дизельного, суднового та котельного пального;
- ✓ затвердженні методики визначення об'єму необлікованого пального;
- ✓ забезпеченні державної підтримки енергетичної модернізації підприємств тепло- й водопостачання, які перебувають у державній або комунальній власності;
- ✓ установленні чітких і недискримінаційних правил приєднання до і від'єднання від мереж централізованого теплопостачання та встановлення індивідуальних теплових пунктів у багатоквартирних будинках;
- ✓ стимулюванні домогосподарств, бюджетних установ та організацій до раціонального використання енергії, зокрема шляхом встановлення тарифу, що гарантує певний обсяг споживання за субсидованою ставкою, після чого споживач має платити вищу ціну.

VI. ПОЗИЦІЇ ГРОМАДЯН З АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ¹

¹ Результати соціологічного опитування, що проводилося соціологічною службою Центру Разумкова спільно з Київським Безпековим Форумом з 24 квітня по 4 травня 2025 р.

Опитування методом face-to-face проводилося у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій обл. та м. Києві (у Запорізькій, Донецькій, Миколаївській, Харківській, Херсонській обл. – лише на тих територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії).

Опитування проводилося за стратифікованою багатоступеневою вибіркою із застосуванням випадкового відбору на перших етапах формування вибірки та квотного методу відбору респондентів на заключному етапі (коли здійснювався відбір респондентів за статево-віковими квотами). Структура вибіркової сукупності відтворює демографічну структуру дорослого населення територій, на яких проводилося опитування, станом на початок 2022 р. (за віком, статтю, типом поселення).

Опитано 2 021 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%. Разом із тим, додаткові систематичні відхилення вибірки можуть бути зумовлені наслідками російської агресії, зокрема, вимушеною евакуацією мільйонів громадян.

ДО ЯКОЇ САМЕ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ВИ СЕБЕ ВІДНОСИТЕ?

% опитаних

Над номером працювали:

Колектив авторів: Ю. Якименко (керівник проєкту), А. Биченко, О. Мельник, М. Міщенко, М. Пашков, О. Пищуліна, В. Омельченко, Г. Рябцев, П. Стецюк, М. Сунгуровський, В. Юрчишин, Л. Бондаренко.

Редакційно-видавничий відділ: З. Міщеня, О. Перевозник, Т. Овсяник.

Фото обкладинки REUTERS, <https://www.reuters.com/resizer/v2/XV5YBPGYX5KLNAYZ677GWYTKCA.jpg?auth=9821b96948456a495c0decdba19838507d72d5130611c3f206ef0ba507bdc30b&width=1920&quality=80>
ЗМІСТ, <https://zmist.pl.ua/news/dvi-hvyli-ataky-na-poltavu-dronamy-zdijsnyly-rosiyany>

Наша адреса:

01032, м. Київ, бул. Тараса Шевченка, 33Б, 7-й поверх

Телефон: (38 044) 201-11-98

Факс: (38 044) 201-11-99

е-mail: info@razumkov.org.ua

Вебсторінка: www.razumkov.org.ua

